

**Purvs varētu šķīst
tāds padrūms mitrs
zemes gabals, kur
nekas pat īsti neaug.
Patiesībā purviem
raksturīga savdabīga
augu un dzīvnieku
valsts, kā arī ir neat-
sverama loma ūdens
līmeņa regulēšanā
un atmosfēras oglek-
ļa uzkrāšanā gan
lokālā, gan globālā
mērogā.**

Kaigu purva teritorija ir uzņēmuma īpašums, tāpēc jo svarīgāk, lai tas arī pēc kūdras ieguves pabeigšanas tiktu saimnieciski gudri tālāk izmantots. Sadarbība bijusi ar Eiropas Savienības LIFE programmas līdzfinansētu projektu, Latvijas Universitāti, Latvijas valsts mežzinātnes institūtu "Silava", Ezeru un purvu izpēti centru un citiem vietējiem zinātniekiem. Šobrīd daļa — 169 hektāri — Kaigu purva jau ir atvēlēta ogulāju stādījumiem — krūmmellenēm un liellogu dzērvenēm. Tiek pētīta arī brūkleņu ieaudzēšana un meklēti risinājumi papildu brūkleņu stādmateriāla sagādei, jo uzņēmums izpētījis, ka šo ogulāju zemsedze vēl vairāk samazina oglekļa izdalīšanos. Plāns ir brūklenes ieviest uzņēmuma priežu stādījumos. Ļoti noderīga uzņēmumam bijusi līdzdalība "LIFE REstore" projektā, kad pirmo reizi tika izmērīts, kādas ir reālas SEG emisijas, dažādos veidos apsaimniekojot bijušos kūdras ieguves laukus. Šajā projektā zinātnieki Kaigu purvā eksperimentēja arī ar dažādu koku sugu audzēšanu purva augsnē, uzlabojot to ar koksnes pelniem. Noskaidrojot, ka tieši priedes visvairāk samazina SEG emisijas, uzņēmums jau izveidojis 24 hektārus ar šīs sugas stādījumu. Uzņēmuma nākotnes plānos ir arī vērienīga vēja parka izbūve, arī tādā veidā kom-

pensējot kūdras ieguves un pārstrādes radītās SEG emisijas.

Valmieras pusē strādājošais uzņēmums "Klasmann Deilmann Latvia" kūdras iegūst Āķu un Tēvgāršas purvā. Kūdra tur tiek izstrādāta jau kopš padomju laikiem. Kā atzīst uzņēmuma valdes loceklis Andis Gredzens, rekultivācijas pasākumi ir atkarīgi no konkrētās teritorijas — ja tā vairāk piemērota apmežošanai, tad tur tiek stādītas priedes, citviet tiek audzēti ogulāji — dzērvenes. Pagaidām tas netiek veikts lielās platībās, jo purva izstrāde turpinās un tikai uzņēmumam piederošajās teritorijās. A. Gredzens arī atzīst, ka atsevišķi rekultivācijas pasākumi, piemēram, sfagnu sūnu stādīšana, ir ļoti dārgi un uzņēmumam finansiāli neizdevīgi, jo, lai, piemēram, sagatavotu vietu šādiem stādījumiem,

viens hektārs izmaksā aptuveni 70 tūkstošu eiro.

Neatstāt pusizēstu šķīvi

A. Priede uzsver, ka no dabas aizsardzības skatpunkta labākais risinājums, protams, izstrādātās kūdras ieguves vietās būtu radīt tādus apstākļus, lai teritorijā atkal varētu atgriezties purvs. Lai spertu soli uz to, galvenais ir ūdens līmeņa pacelšana, jo bez mitruma purvs nespēj atjaunoties un pastāvēt. Kaut kas jau izaugsies šādā vietā, bet tā nebūs purva ekosistēma. Vislabākos rezultātus pēc kūdras ieguves var cerēt iegūt, gan atjaunojot mitrumu, gan mērķtiecīgi ieviešot sfagnus vai citus purva augus. Sāgrāvjos purvos, kur nav iegūta kūdra, atjauno-

šana ir vieglāka — parasti pietiek ar grāvju aizsprostošanu vai aizbēršanu, bet sugas atgriežas pašas — skaidro A. Priede. Taču purva veidošanās ir ārkārtīgi lēns process — tas aizņem vairākus gadu desmitus vai pat simtus.

Arī kūdras ieguve ir ļoti ilgaicīgs pasākums. Vienā purvā kūdras iegūst gadu desmitiem. Piemēram, Kaigu purvā tas notiek jau simts gadu. Paredzams, ka turpināsies vēl gadu desmit. Citviet Latvijā ir kūdras ieguves skarti purvi, kur jau 50 gadu nekas nenotiek.

Kamēr blakus teritorijās kūdra tiek iegūta, ir diezgan grūti atjaunot purvam raksturīgo mitrumu. Bet citus rekultivācijas veidus, kas neprasa augstu ūdens līmeni, var ieviest jau tūlīt pēc kūdras ieguves pabeigšanas.

A. Priede uzskata, ka purvos, kurus šobrīd jau izstrādā, to jāturpina darīt, jo nebūtu racionāli pārtraukt izstrādi tur, kur purva ekosistēma jau ir sabojāta. Viņa salīdzina to ar pusizēstu šķīvi — to negribas mest ārā, bet nevar arī paglabāt. Viņaprāt, nav pieļaujams kūdras iegūvi sākt jaunos, dabiskos vai mazskar-

tos purvos, kas būtu pilnīgi absurdi gan no dabas aizsardzības, gan klimata viedokļa. Eiropas Komisija kūdras minimālā pieauguma dēļ to neuzskata par atjaunojamo dabas resursu, turklāt visā garajā kūdras ieguves procesā tiek radīts ļoti daudz SEG emisiju. Šī iemesla, kā arī dabas aizsardzības apsvērumu dēļ ES zaļais kurss paredz kūdras ieguves ja ne pārtraukšanu, tad būtisku ierobežošanu. Vēl gan nav zināms, kā tieši tas tiks īstenots dalībvalstu līmenī.

Kūdras nozare nepiekrīt šādai Eiropas Savienības nostājai, jo tā, nozaresprāt, galvenokārt balstīta uz enerģētiskās kūdras ieguves radīto ietekmi uz vidi. Turpreti dārzkopības kūdras izmantošana nerada tūlītējas oglekļa emisijas kā enerģētiskās kūdras sadedzināšana, tādēļ nepieciešama lielāka precizitāte un aprēķini ietekmes noteikšanai. ♦

Publikācija sagatavota ar Latvijas vides aizsardzības fonda finansiālo atbalstu

